

Slot. Ik ben bijzonder blij met dit experiment. Het is een grote verbetering vergeleken bij het opstel. De leerling is werkelijk bezig met de voorbereiding op latere studie. De stelopdracht maakt groepswerk mogelijk: niet iedere leerling hoeft zijn eigen onderwerp te hebben. De stelopdracht maakt ook individualisering mogelijk. Belangrijk is ook dat de leerling niet per se literaire onderwerpen hoeft te nemen: we zien dan weer eens, dat moedertaal geen apart vak is. Een merkwaardige zaak blijft, dat bij havo en mavo niet zo'n experimentele stelopdracht kan worden gemaakt. Kunnen we deze leerlingen wel opvoeden tot vrijblijvend geleuter, pardon: communicatieve on-ernst?

VON - PLANNEN

A. P. P. van Kampen

(Onderstaand stuk zou eigenlijk in de VON-informatie moeten staan. Maar het DB vond het zo belangrijk, dat plaatsing in MOER beter leek.)

Op 20 februari is er een bijeenkomst geweest van het Dagelijks Bestuur (DB) met de Wetenschappelijke Adviesraad (WAR), de redactie van MOER en de conferentie-commissie (COCON). Doel van de bijeenkomst: vaststellen van een aantal punten waarop de VON zich in de komende 1½ jaar speciaal zal richten.

Als uitgangspunt diende een discussiestuk, voorbesproken in het DB. Als punten werden daarin genoemd: spelling, taalcompensatie, de veranderende didactiek en de klassegrootte, de middenschool, de mediatheek (bibliotheek en audio-visuele apparatuur). Aan deze lijst werd op de bijeenkomst nog een aantal punten toegevoegd: het moedertaalonderwijs bij het lbo, het literatuuronderwijs, de functie van toetsen, een minimum-leergang.

De keuze werd bepaald aan de hand van de volgende criteria: urgentie, niet te veel omvattend (geen 5 jaren-plan), longitudinaal, toepasbaarheid in de praktijk. In de hele discussie speelde mee de vraag: Wat is de functie van de VON? Wakker schudden? Hinderlijk volgen? Dwarsliggen? Steun bieden aan leden, vooral van didactische aard? Tenslotte koos met voor de punten:

1. taalcompensatie;
2. literatuuronderwijs;
3. veranderende didactiek en klassegrootte;
4. toetsing en normen.

ad 1: Net zijn we eraan gewend dat taalcompensatieprogramma's ethisch geboden zijn, of we vernemen dat ze niets anders zijn dan instrumenten tot inlijving bij de establishment. Welk standpunt ook juist moge zijn, het staat in ieder geval vast dat alle onderwerpen politieke implicaties hebben, d.w.z. dat ze te maken hebben met een bepaald maatschappijbeeld.

ad 2: Een bij uitstek longitudinaal onderwerp. Wat lees je kleuters voor? Wat is de plaats van het literatuuronderwijs bij het mavo, havo, vwo?

ad 3: Waaruit bestaat die veranderende didactiek? Wat houdt ze in t.a.v. de leerling en de leraar? (Vooral praktisch benaderen in het licht van de volle

klassen; de klassen in het kleuter- en basisonderwijs zijn voller dan in het secundair en tertiair onderwijs, en de onderwijzenden ervan hebben minder carrière-mogelijkheden.)

ad 4: Toetsen hebben een belangrijke invloed op het onderwijs. (Zie H. Wesdorp: Het moedertaalgedeelte uit de Amsterdamse schooltoets MOER 69/70, nr. 2, p. 49 e. v.). Hoe worden toetsen gebruikt? Hebben ze niet te veel een conserverende werking? Wordt er alleen maar geselecteerd, d.w.z. veelal weggeselecteerd? Wie stelt de niveaus vast? Waarom juist dat niveau?

Ook al is de spelling niet als een apart punt genoemd, dat betekent niet dat de VON zich er niet mee bezig zal houden. De VON zal actie blijven voeren tot het moment dat er een spellingwijziging komt. Ook al zou die wijziging niet overeenkomen met de VON-wensen, dan zullen we de strijdbijl toch voorlopig begraven. DB, WAR, COCON en MOER-redactie hebben afgesproken dat ze over 3 maanden nauwkeurig omschreven hebben wat de taak zal zijn van de verschillende VON-commissies met betrekking tot de bovengenoemde 4 punten.

UNESCO-PROJECT MOEDERTAALONDERWIJS

Het UNESCO Institute for Education te Hamburg is bezig met het ontwerpen van een onderzoek op het gebied van het moedertaalonderwijs.

In het eerste ontwerp, dat eind 1970 werd rondgestuurd naar allerlei universitaire en semi-universitaire instituten over de hele wereld, wordt voorgesteld één (of misschien nog een of twee meer) model(len) te ontwerpen voor moedertaalonderwijs, voorzien van een goede theoretische basis en behoorlijk getoetst. Dit model (of die modellen) zou(den) dan kunnen worden aangeboden aan die landen die met een moedertaalprogramma werken dat nogal beperkt is, op veel herhalen is ingesteld en geen redelijke theoretische basis heeft (zo'n soort moedertaalonderwijs wordt in ons land natuurlijk nergens gegeven). Die landen kunnen dan zien, hoe het veelzijdiger en aantrekkelijker kan.

Het ontwikkelen van het model of de modellen zou in één of in een paar landen geschieden, met veel internationaal mee-denken. De ontwerp-commissie stelde verder voor zich te concentreren op mondelinge taalvaardigheid ('oracy'), en op de leeftijdsgroep 9-13.

Op dit ontwerp kwamen allerlei reacties (uit Nederland, voor zover ik weet, van het onderwijskundig instituut R. U. Groningen en van de afdeling Nederland van het pedagogisch-didactisch instituut R. U. Utrecht). Het mikken op zo weinig modellen werd hier en daar onrealistisch geacht, evenals het zich concentreren op 'oracy' en de leeftijdsgroep 9-13.

De ontwerp-commissie is nu bezig een definitief onderzoeksplan op te stellen, rekening houdend met de reacties. Nadere berichten hierover zullen te zijner tijd volgen.

Ped. - Did. Inst. Utrecht
Afd. Nederlands

J. S. ten Brinke